

• ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ COVID-19 ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Αύξηση της επίπτωσης και επιδείνωση της θνητότητας της καρδιακής ανακοπής

ΤΟΥ
**ΘΑΝΟΥ
ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ,**
πρώτην του ΕΚΠΑ

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη που δημοσιεύτηκε στο έγκριτο ιατρικό περιοδικό European Heart Journal (doi:10.1093/eurheartj/ehaa1067), παρατηρήθηκε ότι το 10% των εξωνοσοκομειακών και το 16% των ενδονοσοκομειακών καρδιακών ανακοπών κατά τη διάρκεια της πανδημίας συνέβη σε ασθενείς με νόσο COVID-19. Οι ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Κίμων Σταματελόπουλος (αναπληρωτής καθηγητής) και Θάνος Δημόπουλος (πρώτην ΕΚΠΑ) (<https://mdimor.gr/covid19/>) συνοψίζουν τα κύρια ευρήματα της μελέτης. Η μελέτη περιλάμβανε 1.946 ασθενείς με εξωνοσοκομειακή και 1.080 ασθενείς με ενδονοσοκομειακή καρδιακή ανακοπή, που δηλώθηκαν στο Σουηδικό Μητρώο Καρδιοπνευμονικής Ανάνηψης από την 1η Ιανουαρίου έως τις 20 Ιουλίου 2020.

Οι ερευνητές όρισαν την 16η Μαρτίου του 2020 ως την αρχή της πανδημίας για τη Σουηδία. Όσον αφορά στις εξωνοσοκομειακές ανακοπές, οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι οι θετικοί ασθενείς σε COVID-19 είχαν 1,4 φορές μεγαλύτερο κίνδυνο θανάτου εντός 30 ημερών από την ανακοπή σε σχέση με τους αρνητικούς για τη λοίμωξη, καθώς και με ασθενείς με εξωνοσοκομειακή ανακοπή προ της πανδημίας. Η επιβίωση 30 ημερών στους ασθενείς με εξωνοσοκομειακή ανακοπή και COVID-19 ήταν 4,7% έναντι 9,8% στους ασθενείς χωρίς COVID-19 και 7,6% στους ασθενείς πριν την έναρξη της πανδημίας. Η μειωμένη επιβίωση μετά από ανακοπή

ήταν περισσότερο έκδηλη στους άντρες με ενεργό λοίμωξη. Μόνο το 7,5% των ασθενών με COVID-19 παρουσίασαν απινιδίσιμο ρυθμό, σε αντίθεση με το 22,8% των αρνητικών σε COVID-19. Επίσης σε σχέση με την προ πανδημίας εποχή, παρατηρήθηκε αύξηση κατά 2,7 φορές των εξωνοσοκομειακών ανακοπών λόγω ανασπνευστικής ανεπάρκειας και κατά 8,6% της συχνότητας ανάνηψης μόνο με θωρακικές συμπίεσεις χωρίς αερισμό.

Η αναζωογόνηση χωρίς αερισμό, ενώ θεωρείται αποτελεσματική στην ανακοπή από καρδιακά αίτια, δεν συστήνεται σε αυτή από αναπνευστική ανεπάρκεια. Συνεπώς, η συχνότερη εφαρμογή της κατά την πανδημία θα μπορούσε εν μέρει να εξηγήσει τη χειρότερη επιβίωση στους ασθενείς με COVID-19 και εξωνοσοκομειακή ανακοπή. Ειδικά μετά στις 20 Ιουλίου κανένας ασθενής με COVID-19 και εξωνοσοκομειακή ανακοπή δεν εξήλθε ζωντανός από το νοσοκομείο.

Σε ανάλογο βαθμό ήταν αυξημένος και ο σχετικός κίνδυνος θανάτου εντός 30 ημερών στις ενδονοσοκομειακές καρδιακές ανακοπές κατά τη διάρκεια της πανδημίας στους COVID-19 ασθενείς σε σχέση με τους αρνητικούς, καθώς και με τους ασθενείς με ανακοπή προ πανδημίας (σχετικός κίνδυνος 1.4). Η επιβίωση 30 ημερών από ενδονοσοκομειακή ανακοπή ήταν 23,1% στους ασθενείς με COVID-19, 39,5% στους ασθενείς αρνητικούς για COVID-19 κατά τη διάρκεια της πανδημίας και 36,4% πριν από αυτήν. Συμπερασματικά, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, παρατηρείται αρνητική μετατόπιση των επιδημιολογικών χαρακτηριστικών της ανακοπής στη Σουηδία με πολύ κακή έκβαση ειδικά σε ασθενείς με ενεργό λοίμωξη COVID-19.

Εμβολιασμός COVID-19 σε έγκυες και θηλάζουσες γυναίκες

Οι ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Θεοδώρα Ψαλτοπούλου, Ιωάννης Ντάνας, Μαρία Γαβριατοπούλου και Θάνος Δημόπουλος (πρώτην ΕΚΠΑ) (<https://mdimor.gr/covid19/>) συνοψίζουν τη σχετική δημοσίευση των E.H.Adhikari και C.Y.Spong στο έγκριτο περιοδικό JAMA (8/2/21 doi:10.1001/jama.2021.1658). Η πρόληψη της λοίμωξης COVID-19 είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις εγκύους, καθώς οι έγκυες με σοβαρή λοίμωξη COVID-19 έχουν αυξημένο κίνδυνο πρόωρου τοκετού, αλλά και πρόωρου τερματισμού της εγκυμοσύνης. Επιπλέον, οι έγκυες με συμπτωματική νόσο COVID-19 έχουν αυξημένο κίνδυνο εισαγωγής σε μονάδα εντατικής θεραπείας, ανάγκης για μηχανικό αερισμό και θάνατο συγκριτικά με μη έγκυες γυναίκες της ίδιας ηλικίας. Η λοίμωξη COVID-19 σε νεογνά είναι μάλλον σπάνιο φαινόμενο, αλλά δεν έχει διευκρινιστεί ο βαθμός στον οποίο η ανοσιακή απάντηση της μητέρας έναντι του SARS-CoV-2 παρέχει προστασία στο έμβρυο. Φαίνεται ότι σημαντικό ρόλο στην ποσότητα των μητρικών αντισωμάτων που ανευρίσκονται στον πλακούντα έχει η ηλικία της κύησης κατά τη στιγμή της πρωτο-εμφάνισης των αντισωμάτων έναντι του SARS-CoV-2 στη μητέρα. Ο εμβολιασμός κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύ-

νης είναι συχνός ώστε να προληφθούν λοιμώδεις νόσοι σε μητέρα και έμβρυο, όπως η γρίπη και ο κοκκύτης. Παρόλο που οι έγκυες και θηλάζουσες γυναίκες δεν είχαν συμπεριληφθεί στις κλινικές μελέτες που οδήγησαν στην έγκριση των εμβολίων mRNA έναντι του SARS-CoV-2, ο Οργανισμός Τροφίμων και Φαρμάκων των ΗΠΑ (FDA) παρέχει τη δυνατότητα εμβολιασμού αυτής της πληθυσμιακής ομάδας. Το Αμερικανικό Κολλέγιο Μαιευτήρων και Γυναικολόγων συνηγορεί υπέρ του εμβολιασμού. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) στριγγίζει ότι οι έγκυες γυναίκες που έχουν αυξημένο κίνδυνο έκθεσης στον SARS-CoV-2, όπως οι επαγγελματίες υγείας ή όσες έχουν συνοσπρόπτες, μπορούν να εμβολιαστούν σε συνεννόηση με τον ιατρό τους. Η έλλειψη δεδομένων από τις κλινικές δοκιμές ειδικά για τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα αποτρέπει τη δημιουργία ισχυρών συστάσεων.

Η Ιατρική Ακαδημία Γαλλοσκίας των ΗΠΑ σημειώνει ότι τα λιπιδικά σωματίδια των εμβολίων mRNA δεν είναι πιθανό να εισέλθουν στη συστηματική κυκλοφορία και να φτάσουν στον μαστό, αλλά και στην περίπτωση που γίνει αυτό είναι ακόμα λιγότερο πιθανό να μεταφερθεί στο μητρικό γάλα. Τόσο οι θεωρητικοί κίνδυνοι από το εμβόλιο, όσο και το σημαντικό αναμενόμενο όφελος από τον εμβολιασμό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σε κάθε περίπτωση.

Το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό πρέπει να ενημερώνει αναλυτικά τις έγκυες και θηλάζουσες γυναίκες για τη σημαντική αποτελεσματικότητα των εμβολίων και το όφελος τόσο στη μητέρα, όσο και στο νεογνό, αλλά και τους πιθανούς προβληματισμούς ως προς την ασφάλεια των εμβολίων. Μέχρι να πραγματοποιηθούν κλινικές μελέτες που να συμπεριλαμβάνουν έγκυες και θηλάζουσες γυναίκες, η προσεκτική αξιολόγηση και αναφορά των παρενεργειών από τα εμβόλια που χορηγούνται εκτός κλινικών μελετών σε αυτή την πληθυσμιακή ομάδα μπορεί να προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες για τη χάραξη κατευθυντήριων συστάσεων.